

Ödeshögs kommun

Planeringsdirektiv 2024 med plan 2025-2026

Kommunfullmäktige

Diarienummer 2023/180

Antagen av kommunfullmäktige 2023-09-27, §103

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
2 Ödeshögs kommuns styrmodell.....	3
3 Vision och fokusområden.....	4
3.1 Vision.....	4
3.2 Fokusområden.....	4
4 Kommunfullmäktiges prioriterade målområden.....	5
4.1 God ekonomisk hushållning.....	5
4.2 Finansiella mål.....	5
4.3 Personalpolitiska mål.....	7
4.4 Mål för verksamheten.....	8
4.5 Kritiska kvalitetsfaktorer.....	11
5 Planeringsförutsättningar.....	12
5.1 Omvärldsanalys.....	12
5.2 Arbetsmarknad och utbildning.....	13
5.3 Befolkningsutveckling och prognos.....	13
5.4 Kommunens övergripande styrande dokument.....	13
5.6 Ekonomiska förutsättningar.....	14
6 Budget 2024.....	17
7 Kommunala bolag.....	21
7.1 Bolagens verksamhet.....	21
7.2 Ekonomiska riktlinjer.....	21
8 Sammanfattning förändringar sen beslut om planeringsdirektiv för 2023 med plan 2024-2025.....	22

I Inledning

Planeringsdirektivet med budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Ödeshögs kommuns nämnder och bolagsstyrelser.

Utblicken beskriver en samlad omvärldsanalys och ligger till grund för en mer långsiktig planering än planeringsdirektivet. I utblicken beskrivs ingen ekonomisk budget. Utblicken redovisades under planeringsberedningens sammanträde den 7 mars 2023.

Nämndernas uppgift är att fastställa grunduppdrag och utvecklingsuppdrag inom sitt eget område. De ska dessutom ta emot eventuella utvecklingsuppdrag som beslutas av kommunfullmäktige i dessa planeringsdirektiv.

Planeringsdirektiven fastställs normalt av kommunfullmäktige i oktober månad varefter nämnderna utifrån den tilldelade budgeten fastställer sina respektive planeringsdirektiv under december månad. Vid ett valår kan processen fördröjas med en månad.

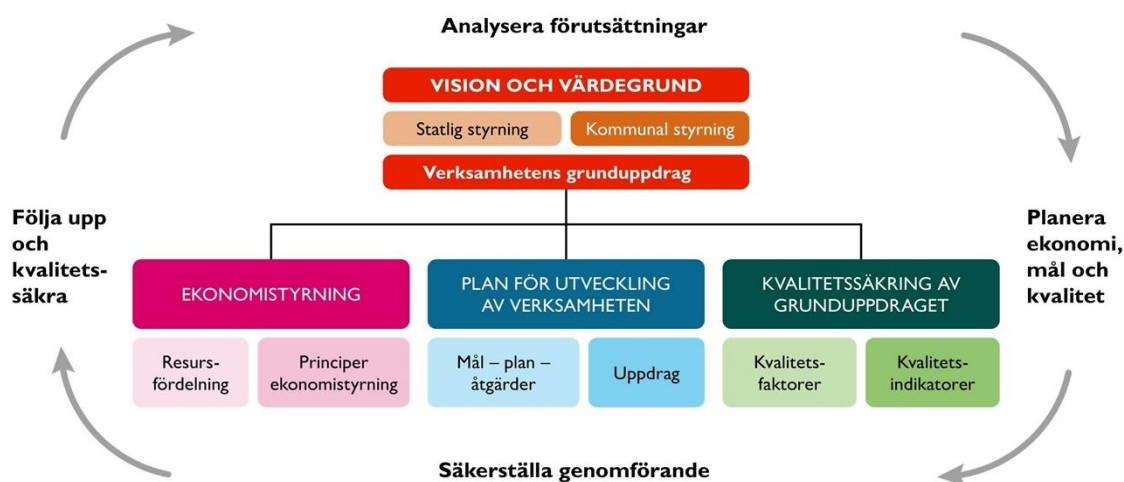
2 Ödeshögs kommuns styrmodell

Styrmodell är ett samlingsbegrepp för att tydliggöra en gemensam struktur och gemensamma arbetsätt för styrning och ledning av kommunen som syftar till att säkerställa att de politiska viljeinriktningarna får genomslag i verksamheterna.

Kommuns vision utgör tillsammans med kommunala och statliga styrdokument verksamhetens grunduppdrag. Grunduppdraget är utgångspunkt för arbetet med personalpolitiska mål, finansiella mål, resursfördelning och utveckling. För att kvalitetssäkra verksamheten kopplas kritiska kvalitetsfaktorer till grunduppdraget.

Uppföljning enligt styrmodellen rapporteras till kommunfullmäktige tre gånger per år.

Styrmodellen illustreras av nedanstående bild.

3 Vision och fokusområden

3.1 Vision

Ödeshögs kommun har fastställt följande Vision:

- Ödeshög, en trygg plats där det är extra gott att bo, leva och verka. Ur bördig jord, rika skogar och klart vatten bygger vi framtiden tillsammans!

Dessutom har Ödeshögs kommunomfattande översiktsplan antagits av Kommunfullmäktige under 2020. Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste strategiska dokument, framförallt för hur vi ska använda, utveckla och bevara mark- och vattenområden för en kommunutveckling som tar höjd för 6000 invånare.

3.2 Fokusområden

För att följa upp kvalitén i vår verksamhet har följande fokusområden fastställts:

- Medborgare
- Verksamhet
- Medarbetare
- Ekonomi

Kritiska kvalitetsfaktorer ska anges gentemot fokusområdena.

4 Kommunfullmäktiges prioriterade målområden

Efter val till Kommunfullmäktige formulerar den tillträdande majoriteten sin politiska vilja för mandatperioden i den så kallade Kommunplanen som beslutas av Kommunfullmäktige. Kommunplanens viljeinriktning överförs till de årliga besluten om planeringsdirektiv.

För Ödeshögs kommuns samlade arbete anger Kommunfullmäktige nedan de områden som ska prioriteras under mandatperiod, 2023-2026, (utifrån Kommunplanen). De anges som finansiella mål, personalpolitiska mål samt verksamhetsmål. Utöver detta avser Kommunfullmäktige ange utvecklingsuppdrag till styrelsen eller nämnderna inom områden som Kommunfullmäktige bedömer som väsentliga för kommunen som helhet.

Styrelsen och nämnderna ska arbeta aktivt med sina respektive grunduppdrag och ständigt utveckla dessa. Under förutsättning att det finns ekonomiska medel kan styrelsen/nämnderna också besluta om att ange särskilda utvecklingsuppdrag inom sitt eget område.

4.1 God ekonomisk hushållning

För att möta de växande behoven av kommunal verksamhet måste kommunen se till att både verksamhet och ekonomi genomsyras av god ekonomisk hushållning i både kort- och långsiktigt perspektiv.

Kännetecknande för en god ekonomisk hushållning är bland annat att de löpande intäkterna täcker de löpande kostnaderna och att resultatet, sett över en längre period är positivt. I kommunallagen fastslås att kommunerna och landstingen skall ange finansiella mål för ekonomin och mål och riktlinjer för verksamheten.

- För ekonomin skall anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.
- För personalfrågor skall anges de personalpolitiska mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning
- För verksamheten skall anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Nedan beskrivs Ödeshögs kommuns tre målområden samt specificerade mål för mandatperioden som fastställts av kommunfullmäktige i och med beslutet om dessa planeringsdirektiv. Dessa ska vara styrande för verksamheterna och kommunens krav på ”God ekonomisk hushållning”.

4.2 Finansiella mål

De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den verksamhet kommunen bedriver. Den allmänna utgångspunkten för det finansiella perspektivet är att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

De grundläggande tankarna kring god ekonomisk hushållning är att resultatet ska vara så högt att kommunen dels klarar av dippar i den ekonomiska utvecklingen dels kan genomföra för verksamheten löpande investeringar med egna medel. Investeringarna ska spridas ut så att resultatet tillsammans med avskrivningarna under planperioden är tillräckligt för att investera i det som är nödvändigt. Ödeshögs kommun står nu inför en nödvändig investering i en ny skola och förskola. Behov av en ny förskola har funnits en längre tid då barnantalet ökat i kommunen. Fridtjuv Bergsskolan (grundskola) uppfyller inte längre de krav som kan ställas på en skola. Såväl pedagogiskt som sett ur fastighetens skick är denna investering nödvändig. Ödeshög är en liten kommun vilket gör att vi inte har samma möjligheter att ”sprida ut” stora investeringar jämt över en obegränsad tidsperiod. När skolan/förskolan är färdigställd behöver inte så stora investeringar göras på många år.

Detta gör att vi behöver en annan styrning av god ekonomisk hushållning gällande investering med egna medel än vad större kommuner har. Vi kommer behöva låna under en period och kan därefter använda resultatet för att återbetala de lån som behövs idag.

	Mandatperiodens mål	Beskrivning
1	Resultatnivån ska uppgå till lägst 2 procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag i genomsnitt under mandatperioden	Resultatnivån mäts i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. Det är av stor vikt att arbeta med att öka utrymmet för att på sikt kunna investera med egna medel men också för att säkra resurserna till verksamheternas grunduppdrag. På sikt bör nivån 3,5 % nås dels för att öka marginalerna för en försämrad ekonomi i riket dels för att kunna investera med egna medel.
2	Investeringar exkl. taxefinansierad verksamhet ska över mandatperioden finansieras till 21 procent med egna medel.	Kommunen ska ha en investeringsplan som omfattar minst 10 år för att säkerställa att de investeringar som görs och de lån som är nödvändiga att ta kan återbetalas inom en rimlig tidsperiod. Under planperioden ska kommunen ta fram regler och riktlinjer i styrdokumentet "ekonomiska styrprinciper" för vad som är en rimlig tidsperiod och hur investeringskalkylerna ska utformas så att återbetalning av lån klargörs i samband med att ett investeringsbeslut fattas. Under mandatperioden kommer ny skola samt förskola byggas vilket inte är rimligt att finansiera med egna medel under samma period. Detta innebär att självfinansieringsgraden tillåts vara lägre under mandatperioden än ett normalår.
	Kommunfullmäktiges mål	
3	Årets resultat ska inte understiga 2 procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	Resultatnivån mäts i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. Det är av stor vikt att arbeta med att öka utrymmet för att på sikt kunna investera med egna medel men också för att säkra resurserna till verksamheternas grunduppdrag. På sikt bör nivån 3,5 % nås dels för att öka marginalerna för en försämrad ekonomi i riket dels för att kunna investera med egna medel.
4	Kommunens soliditet, det vill säga andelen tillgångar som finansieras med eget kapital, ska uppgå till minst 25 procent. Soliditetsmålet är inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsåtaganden.	Nödvändiga investeringar bland annat i en ny förskola kommer att överstiga investeringsutrymmet enligt god ekonomisk hushållning. Det innebär att lånebehovet kommer minska soliditeten, inklusive ansvarsförbindelsen, från prognostiserade 26 procent år 2023 till 25 procent år 2024.
5	Självfinansieringsgraden för skattefinansierade investeringar år 2024 ska minst uppgå till 40 procent.	Under 2024 -2025 kommer en ny förskola byggas. Det är inte rimligt att finansiera en sådan investering med egna medel under samma år. Självfinansieringsgraden av årets skattefinansierade investeringar beräknas bli drygt 40 procent.
6	Låneskulden ska inte överstiga 173 mnkr år 2024.	Låneskulden, då investeringsvolymen kommer att överstiga investeringsutrymmet (avskrivningar plus överskott) beräknas öka från prognostiserat 126 mnkr år 2023 till 173 mnkr år 2024.

4.3 Personalpolitiska mål

För att uppnå god ekonomisk hushållning är det viktigt att fastställa personalpolitiska mål då personalen är kommunens främsta resurs. Att Ödeshög är en attraktiv arbetsgivare som har lätt för att rekrytera och behålla personal är viktigt såväl för den enskilde medarbetaren som för kommunens ekonomi.

Alla medarbetare i vår kommun ska känna sig trygga i sin anställning. Nolltolerans mot trakasserier och mobbning är en självklarhet. Det ligger i alla chefers ansvar att utan dröjsmål förhindra och ingripa vid minsta tendens.

	Kommunfullmäktiges mål	Indikator ¹	Beskrivning
1	Ödeshögs kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.	Sammanvägda index i medarbetarenkäten 3,0 Delindex - Ledarskapsindex 3,0 - Hälsindex 3,0 - Helhetsindex 3,0	Medarbetaren är organisationens viktigaste resurs där ett gott ledarskap och medarbetarskap är varandras förutsättningar för en bra verksamhet. Chef- och ledarskapet anger inriktningen för verksamheten och skapar förutsättningar för medarbetare. Det goda medarbetarskapet innebär att alla bidrar till verksamhetens utveckling och att fastsatta mål nås. Ledning och styrning av kommunens organisation skall genomsyras av det tillitsbaserade förhållningssättet på alla nivåer och alla riktningar. Engagerade och kompetenta medarbetare som verkar i en god arbetsmiljö är en förutsättning för att vi ska kunna leverera den verksamhet som kommuninvånarna förväntar sig. Att föra en aktiv löne- och arbetsgivarpolitik som främjar rekrytering och vår förmåga att behålla medarbetarna är därför av stor vikt för att vi ska lyckas med vårt uppdrag.
2	Ödeshögs kommun ska vara en innovativ och jämställd arbetsgivare.	Påverkans index 3,0 Andel kvinnor på ledande positioner 60/40-relationen	I kommunen arbetar vi utifrån synsättet att medarbetaren som är närmast brukare/eleven/kunden bäst kan bedöma dennes behov. Den tillitsbaserade styrningen är dock vare sig kontrollfri eller saknar närvarande och ansvarstagande chefer. Innovationstänkande och förnyelse är en naturlig del av medarbetarens arbetsinsats och att prova nytt, särskilt inom det digitala området, är alltid positivt. Att vara en arbetsgivare som aldrig gör skillnad på medarbetare och medarbetare är en självklarhet!

¹ Indextalen är en femgradig skala i den årliga medarbetarenkäten.

4.4 Mål för verksamheten

Verksamhetsmålen ska ta sikte på kommunens förmåga att bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Utifrån den genomförda utblicken bedömer Kommunfullmäktige att de nedan angivna områdena måste prioriteras under mandatperioden.

4.4.1 Tillväxt, jobb och egenförsörjning

För en liten kommun som Ödeshög är en ökad sysselsättning och ett ökat antal invånare en förutsättning för välfärden. Målsättningen att nå 6000 invånare år 2030 står fast.

Ett bra företagsklimat är avgörande för att kommunen ska kunna utvecklas och växa. En företagsvänlig attityd hos kommunens tjänstepersoner gentemot företagaren, korta och snabba beslutsvägar som garanterar en positiv, korrekt och förutsägbar tillämpning av lagar och bestämmelser är viktigt.

Ödeshögs strategiska läge utefter E4 ska utnyttjas och Företagspark E4 fortsätta att utvecklas. Samarbeta med närliggande kommuner som Vadstena bör intensifieras inte minst om de fantastiska och kommungemensamma naturupplevelser som Omberg erbjuder.

Det råder idag brist på kvalificerad arbetskraft i vår kommun, både inom offentlig och privat sektor. Här är våra nyanlända en viktig resurs att ta tillvara. Ett jobb är oftast den snabbaste vägen att lära sig det svenska språket och bli en del av det svenska samhället. Det är viktigt att det inom pendlingsavstånd finns utbildningar med inriktning mot den arbetskraft som behövs i vår kommun i den mån lokala utbildningar inte är möjliga att anordna.

Vi bör arbeta mot att nå en arbetslöshet under rikssnittet men med ambition att hamna i nivå med de kommuner i Östergötland som har lägst arbetslöshet.

	Kommunfullmäktiges mål	Beskrivning
I	Arbetslöshetssiffror ska understiga länssnittet	Att fler når sysselsättning som leder till egenförsörjning är en av de viktigaste frågorna för kommande planperiod. Det är inte enbart en fråga om att begränsa kostnader för försörjningsstöd det är också den enskilt viktigaste hälsofrämjande åtgärd som kan vidtas för den enskilde som hamnat i en arbetslöshet. Efterfrågan på kvalificerad arbetskraft inom kommunen är stor och insatser för att förse såväl kommun som företagen med den arbetskraft som behövs bör prioriteras.

4.4.2 Attraktivitet, utveckling och hållbarhet för ett växande Ödeshög

En växande befolkning bidrar till att öka underlaget för kommersiell service och är viktig för företagens kompetensförsörjning. Invånarna ska vara stolta över sin kommun och tycka att den med sin variation av boendeformer är attraktiv att bo i och besöka. Företagare ska uppleva att Ödeshögs kommun är rätt plats att verka och utvecklas i.

Landsbygdens frågor är en del av vår själ. Alla ska kunna leva och förverkliga sina drömmar oavsett var i kommunen man bor. Trygga och långsiktiga villkor för jord- och skogsbrukare är en förutsättning för en hållbar avkastning på vårt naturkapital. Det är viktigt att de spelregler som ges av myndigheter inte övertolkas.

Bredbandsutbyggnad i hela kommunen ska forceras för att ge invånare och företag möjlighet att kunna verka även utanför centralorten.

Enkelheten att bygga på åkermark får inte stå över värdet av den matproduktion som marken presenterar annat än undantagsvis.

Servicen på landsbygden ska förbättras genom att utreda möjligheterna till viss livsmedelsförsäljning och anordnandet av kontaktdagar i våra noder med deltagande av tjänstepersoner och politiker.

	Kommunfullmäktiges mål	Indikator	Beskrivning
1	God mark och planberedskap för olika bostadstyper som följer efterfrågan.	Det ska finnas minst 20 stycken lediga detaljplanelagda bostadstomter	Fler och varierade bostadslösningar ger kommunen möjlighet att växa och företagen att utvecklas. Såväl kommunen som privata bostadsbolag ska stimuleras att bygga. Ett nytt bostadsförsörjningsprogram kommer att tas fram under mandatperioden där bl.a. prioriterade insatser för ökat bostadsbyggande beslutas.
2	Aktiv utbyggnad av bredband.	Hushåll med möjlighet att ansluta sig till bredband ska öka med 50 stycken.	Bredband och fiber i hela kommunen Att lägga fiber är dyrt och Ödeshög är en till ytan stor kommun. Vi ska aktivt söka statlig medfinansiering för att forcera utbyggnaden. Till avlägsna delar av kommunen samt till områden låg befolkningstäthet bör andra lösningar än fiber utredas. Att stimulera till ökad anslutning till fibernätet är viktigt.

4.4.3 Ödeshög en trygg kommun med hög kvalité i den kommunala servicen

Arbetet med att de som bor och vistas i vår kommun skall känna sig delaktiga och trygga i vardagen måste fortsätta. En god kommunal service av hög kvalité är viktigt för en trygg kommun med omtanke. Vi vill ge våra medborgare den bästa service vi kan för att göra Ödeshög till en ännu attraktivare kommun att bo, leva och verka i. Vi vill särskilt prioritera arbetet med att ge alla våra barn och unga en trygg och meningsfull uppväxt, utbildning och fritid.

En växande kommun ställer samtidigt krav på att kommunen m ter upp de ökade behoven av kommunal service. Vi behöver fler förskoleplatser men samtidigt mindre barngrupper. Vi behöver plats f r fler elever i skolor med god arbetsmiljö. Vi vill arbeta vidare med en modern och varierande omsorg om våra äldre. En viktig förutsättning är att  ka kommunens förmåga till långsiktig planering av såväl verksamheten som investeringsbehov. Vi behöver också öka takten i att m ta behoven med ny teknik och nya arbetsformer, att följa och ligga i framkant vad gäller digitaliseringen är viktiga framgångsfaktorer.

Att polis, ambulans och räddningstjänst finns på plats i kommunen är viktigt för allas trygghet. Kommunens fritidsgård ska också vara en trygg och naturlig samlingsplats för våra barn och unga. Att ha möjlighet till en variation av fritidsaktiviteter är viktigt. Såväl föreningslivet som kulturlivet ska st djjas. Kulturskolan  r en viktig del i detta utbud men vi b r också satsa på att underlätta för framförallt äldre och personer med funktionshinder att ta del av kultur- och fritidsutbudet.

	Kommunfullmäktiges Mål	Indikator	Beskrivning
1	ökad verksamhetsutveckling genom digitalisering	�ka den digitala mognaden. Mäts genom verktyget Dimios.	Vi ser digitaliseringen som metod för verksamhetsutveckling och skapar möjligheter till innovation och effektivisering. Detta för att erbjuda en högre kvalité i det kommunala grunduppdraget.
2	ökad digital inkludering	Erbjuda invånarna tillfälle för utbildning och vägledning i det digitala samhället.	Digitalisering i såväl kommunens verksamhet som i kommunens information och dialog med allmänheten är en ofrånkomlig och nödvändig del av ett samhälles utveckling. Det ställer dock till bekymmer för många människor, ofta äldre som saknar såväl kunskap som tillgång till datorer. Kommunikation till dessa invånare ska ske dels genom service och hjälp från bibliotekets personal, dels genom kontaktdagar i våra noder där tjänstepersoner och politiker deltar. Invånarnas intresse för digital teknik av god kvalit�t måste därför också öka.

4.4.4 Uppdrag

För planeringsperiodens första år, 2024, beslutar fullmäktige att inte lägga ut några nya uppdrag. Tidigare uppdrag som inte slutförts beskrivs i nedanstående tabell.

Uppdrag till	Uppdrag	Slutdatum
Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen ska utarbeta och föreslå rutiner för en effektiv och snabb resultatuppföljning. Utred och föreslå frekvens och omfattning av den ekonomiska rapporteringen till styrelser, nämnder och kommunfullmäktige.	2023-09-01
Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen ska utveckla ett system för en effektiv investeringsverksamhet, hur investeringar ska förberedas och presenteras samt hur investeringarna ska följas upp.	2023-12-31
Barn- och utbildningsnämnden	Barn- och utbildningsnämnden ska utreda och föreslå åtgärder för att höja andelen elever i grundskolan som erhåller behörighet för gymnasieutbildning.	2024-05-01
Barn- och utbildningsnämnden	Barn- och utbildningsnämnden ska utreda och föreslå förändringar i den totala pedagogiska organisationen i syfte att effektivisera och minska de totala pedagogiska kostnaderna.	2023-08-31
Socialnämnden	Socialnämnden ska utreda möjligheterna för att undvika delade turer inom omsorgen med särskild analys av kostnader för detta samt utreda möjligheterna att finna personal för en sådan omläggning	2023-10-31
Socialnämnden	Socialnämnden ska inventera eventuell ensamhetsproblematik bland äldre i ordinärt boende och återkomma med förslag till åtgärder.	2023-10-01

4.5 Kritiska kvalitetsfaktorer

Medborgarens (brukare, barn, elever, företag, kunder etc.) perspektiv

Kritiska kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Ökad sysselsättning	Att fler når en egen försörjning är mycket viktigt för kommunens utveckling. Centrala kritiska kvalitetsfaktorer är därför minskad arbetslöshet, ökad sysselsättningsgrad och minskade kostnader för försörjningsstöd. Faktorerna måste värderas gemensamt för att kunna ge en samlad bild av utvecklingen. Målet om 6000 invånare år 2030 står fast.
Utbildningsnivå	Att den generella utbildningsnivån höjs är väsentligt för att nå en permanent högre sysselsättningsgrad och att därigenom säkra företag, organisationer och kommunens kompetensförsörjning. Våra äldres trygghet och välmående på särskilt boende är i hög grad beroende på välutbildad och motiverad personal. Vidareutbildningar av befintlig personal och planerad tillgång till kompetenta vikarier är kritiska faktorer.
Tillgång till internet	Företag och privatpersoners tillgång till internet är avgörande om samhället ska kunna nå en högre grad av digitalisering. Särskilt kritisk kvalitetsfaktor i tillgången är att fiberutbyggnaden (eller annan motsvarande teknik) ökar.
Nöjda medborgare	Att invånarna trivs i Ödeshögs kommun och tycker att kommunen levererar service av god kvalitet är en mycket viktig faktor för att behålla våra invånare och att antalet invånare ökar.

Verksamhetsperspektiv

Kritiska kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Uppdaterade detalj- och exploateringsplaner	För bostadsbyggande men även för näringslivets behov är det väsentligt att det finns en hög planberedskap i kommunen. Att ha uppdaterade detaljplaner och aktuella exploateringsplaner som förenklar en etablering är därför en kritisk kvalitetsfaktor.

Kritiska kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Samverkan internt och externt	För att nå den utveckling vi vill är samverkan både internt i kommunen men framförallt med externa parter såväl företag som andra kommuner och organisationer av avgörande betydelse. Att samverkan fungerar optimalt, inte minst mellan förvaltning och politiker, är en kritisk faktor.
Planeringsprocesser	Ett ökat fokus på långsiktig planering och att skapa planeringsprocesser som underlättar detta är särskilt viktigt för att nå kvalitet i verksamheten

Medarbetarperspektivet

Kritiska kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Friska medarbetare	Friska medarbetare är en avgörande faktor för att vi ska kunna bedriva den kommunala servicen med hög kvalitet. Arbeta långsiktigt för att förebygga långtidssjukskrivningar och tidigt vidta åtgärder för rehabilitering.
Medarbetarengagemang	Engagerande medarbetare är nödvändigt för att kommunen ska kunna bedriva och utveckla den kommunala servicen. Medarbetare som aktivt arbetar med att nå hög kvalitet på effektivaste sätt är en viktig förutsättning för att använda skattemedel där de bäst behövs
Resursförsörjning	Att kunna rekrytera och behålla personal är en kritisk faktor. För att klara framtidens behov av resursförsörjning behöver verksamheten också identifiera och införa digitala lösningar.

Ekonomiperspektivet

Kritiska kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Prognossäkerhet vid ekonomiska uppföljningar	För att planera och prioritera hur kommunens ekonomiska resurser används är det särskilt kritiskt att de ekonomiska prognoserna som görs är tillförlitliga och att rapporteringen sker regelbundet såväl för kommunen i sin helhet samt inom nämnder och styrelser
God ekonomisk hushållning	God ekonomisk hushållning är ett begrepp som ska genomsyra hela verksamheten. Att kommunens resurser används till rätt saker och på så effektivt sätt som möjligt är en särskilt kritisk faktor för att mäta levererad kvalitet. Precisionen i planering, genomförande och uppföljning av investeringar påverkar kommunens ekonomi i hög grad och är därför en kritisk faktor.

5 Planeringsförutsättningar

Möjligheterna till utveckling i Ödeshögs kommun påverkas i hög grad av vad som händer i vår omvärld.

5.1 Omvärldsanalys

Utdrag ur Ekonomirapporten, maj 2023

De ekonomiska utmaningarna för kommuner och regioner blir nu alltmer påtagliga. Hög inflation, ökade pensionskostnader och stigande räntekostnader bidrar till ett historiskt lågt resultat. Många kommuner och nästan alla regioner förväntas redovisa underskott både i år och nästa år. Resultaten i kommuner och regioner faller i år med nära 50 miljarder till –6 miljarder kronor för att sedan falla ytterligare till –28 miljarder 2024, om inga åtgärder skulle vidtas. Åtgärder kommer dock att vidtas. Men på flera håll är underskotten så stora att de inte är möjliga att hantera på kort sikt, vilket innebär att resultatnivån trots åtgärder i de allra flesta regioner och många kommuner förväntas bli negativ både i år och nästa år. SKR räknar därför med stora underskott även 2024, trots kommunernas och regionernas arbete med effektiviseringar, besparingar och eventuella skattehöjningar. När och hur mycket inflationen dämpas är avgörande för den ekonomiska utvecklingen. SKR bedömer att

resultaten återhämtas under 2025 och 2026. Samtidigt ökar de långsiktiga behoven av välfärd och bristen på arbetskraft växer när invånare över 80 år blir allt fler. Kompetensförsörjningen fortsätter att vara en stor utmaning. Den långsiktiga situationen, och därmed utmaningarna, ser olika ut beroende på kommunens eller regionens ekonomiska ställning, struktur, investeringsbehov och framtida befolkningsförändring.

5.2 Arbetsmarknad och utbildning

Reformeringen av arbetsmarknadspolitiken likaså reformeringen av Arbetsförmedlingen fortskrider. Denna nationella förändring medför förändringsprocesser på regional och kommunal nivå, som speglar sig i bl.a. nya överenskommelser, arbetsätt och rutiner. Arbetsmarknaden ser god ut generellt, och särskilt för Ödeshögs kommun. Målsättningen är att fortsätta arbeta på bredden för att tillmötesgå behoven.

Dimensionering av gymnasial och vuxenutbildningen pågår och ska färdigställas år 2024, för att träda i kraft år 2025. Lagen kommer att ställa krav på att kommuner samverkar i kluster om minst 3, och väger in arbetsmarknadens behov när utbildningar inom gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå planeras, dimensioneras och erbjuds. Förhoppningen är att dessa samarbeten ska leda till ett bredare utbud inom områden/branscher som efterfrågar arbetskraft samt fler individer som bidrar till kompetensförsörjningen.

5.3 Befolkningsutveckling och prognos

En fortsatt positiv befolkningsutveckling är viktig för kommunen och för det krävs att fler bostäder tillskapas. I översiktsplanen samt bostadsförsörjningsprogrammet med tillhörande arbetsdokument planeras för olika bostadstyper och insatser för att öka bostadsbyggandet i hela kommunen. För att detta ska förverkligas krävs att investeringar sker i planerad takt som möter upp efterfrågan och behov.

De senaste åren har befolkningsutvecklingen fluktuerat i mindre tal både upp och ner. Men sett över tid så har befolkningen vuxit, från 5 174 invånare år 2013 till 5 317 personer år 2022. Under år 2021 påbörjades byggnation av nya bostäder i hela kommunen och även olika typer av bostäder vilka förväntas bidra till en positiv befolkningsutveckling kommande år.

5.4 Kommunens övergripande styrande dokument

Detta planeringsdirektiv är tillsammans med översiktsplanen de två övergripande dokument som avser styra utvecklingen i Ödeshög kommande år. Med den fastställda visionen är det samtidigt viktigt att vi är aktiva utanför vår kommungräns. Våra styrdokument ska sättas in i kedjan av styrdokument från kommunen via Regionerna, via staten och EU till den internationella nivån. Vi ska lyfta blicken och framförallt bli en aktör i det regionala sammanhanget men även i nivåerna ovanför. Nedanstående figur avser beskriva de arenor vi bör förhålla oss till när vi vill utveckla vår kommun i vår omvärld.

5.6 Ekonomiska förutsättningar

5.6.1 Nämndernas bokslut 2022

Nämnd, tkr	Nettokostnad (budget)	Resultat (avvikelser)
Kommunfullmäktige	-701	-37
Kommunala revisorer	-577	+51
Valnämnd	-180	+80
Överförmyndare	-965	+294
Miljönämnd	-833	-9
Kommunstyrelsen	-46 879	-7 935
Samhällsbyggnadsnämnden	-17 744	+1 525
Barn- o utbildningsnämnd	-136 598	+1 088
Socialnämnd	-126 888	-6 772
Totalt	-331 365	-11 715

5.6.2 Skatteunderlagsprognos

Utdrag ur cirkulär 2023:07 från Sveriges kommuner och regioner 2023-02-16.

Lågkonjunkturen står för dörren

Månatlig statistik visar att svensk BNP föll i fjärde kvartalet 2022. Prognosen för helåret 2023 är att BNP blir 1 procent lägre än året innan. Hushållens konsumtion samt vikande bostadsinvesteringar är det som tydligast bidrar till produktionsminskningen.

I hög grad följer utvecklingen med svagare resursutnyttjande ränte- och inflationschocken 2022. I år blir KPIF-inflationen fortsatt hög, men den beräknas falla tillbaka, bland annat till följd av lägre energipriser. Ett högre ränteläge (jämfört med åren före 2022) är dock här för att stanna. Detta höjer KPI-inflationen 2023. Korta marknadsräntor stiger ytterligare i år då centralbankernas styrräntor höjs. Långa marknadsräntor antas kortvarigt följa med i kortränteuppgången, men beräknas därefter kunna gå ner (i takt med sjunkande inflationsförväntningar och lägre förväntningar vad gäller framtida styrräntor).

KPIF-inflationen beräknas mot slutet av 2023 ligga nära målet om 2 procent och inflationen 2024 (både KPI och KPIF) bedöms bli låg. Beräkningen baseras på antagandet att prisförändringar på kort sikt i år ”normaliseras”, att de successivt återgår till de intervall och de mönster som i många år gällde före inflationsimpulsen 2021–2022. Ett svagt konjunkurläge framöver kommer att dämpa inflationen; företagen kommer att få det gradvis allt svårare att höja sina försäljningspriser.

Urholkningen av hushållens inkomster är betydande, givet den höga inflationen. Och ”låg inflation” är otillräckligt för att återställa reallönerna, som för en längre period kan förväntas vara lägre än före inflationschocken. Någon snabb ”rekyl” mot starkare konjunktur kan knappast förväntas med anledning av att perioden av ovanligt hög inflation går över.

Svensk arbetsmarknad är ännu stark men vissa svaghetstecken kan skönjas. Ännu är detta en motkraft i konjunkturedgången men SKR räknar med att sysselsättningen börjar minska i år. En sådan försvagning blir naturligtvis kännbar – såväl för hushållens inkomster som för företagens försäljning

(direkt eller indirekt riktad till hushållens konsumtionsefterfrågan). Prognosen är att andelen arbetslösa stiger till 8,2 procent som årsgenomsnitt i år (7,5 procent 2022). Efter två år av lågkonjunktur (2023–2024) antas en återhämtning följa, där produktion och sysselsättning växer snabbt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP	4,9	2,7	-1,0	1,6	2,5	2,7
Arbetade timmar	2,3	2,3	0,5	1,0	1,7	1,0
Relativ arbetslöshet, procent	8,8	7,5	8,2	8,6	8,1	7,6
Timlön, nationalräkenskaperna	2,6	3,3	3,6	3,3	3,3	3,3
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,6	2,7	3,6	3,3	3,3	3,3
Konsumentpris, KPIF	2,4	7,7	5,8	1,2	1,6	2,0
Konsumentpris, KPI	2,2	8,4	8,2	1,2	0,9	1,9
Befolkning 15-17 år	0,0	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5

Källa SKR

BNP och arbetade timmar avser kalenderkorrigerade data. Timlön enligt Nationalräkenskaperna avser anställdas timmar

Stark ökning av skatteunderlaget 2022

Vår prognos i december 2022 var att det underliggande skatteunderlaget för 2022 ökade med 5,7 procent. Vi bedömer nu att ökningen blev något större; 5,9 procent. Det var en fortsatt stark tillväxt av skatteunderlaget 2022 efter återhämtningen som skedde 2021 (efter pandemin). Detta trots att ekonomin bromsade under andra halvåret 2022. Enligt Skatteverkets arbetsgivardeklarationer bromsade därmed även ökningen av lönesumman in de sista månaderna 2022. En motverkande faktor under andra halvåret var dock de höjda garantipensionerna från augusti 2022. Nu när ekonomin fortsätter att bromsa in under 2023 minskar även ökningstakten av skatteunderlaget och blir lägre än genomsnittet de tio senaste åren. Den underliggande ökningen är i paritet med år 2019 innan pandemin samt åren 2013 och 2014. Åren 2024 och 2025 sker en återhämtning efter lågkonjunkturen och 2026 växer ekonomin mer trendmässigt. Sammantaget växer skatteunderlaget 2024–2026 i linje med det historiska genomsnittet.

Den höga inflationen påverkar skatteunderlaget på olika sätt. Bland annat stiger pensionerna till följd av högre prisbasbelopp (främst garantipensionerna). Den stora effekten kommer dock genom att skatteunderlagets köpkraft urholkas. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,7 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 ökar nu det reala skatteunderlaget med 1 procent i genomsnitt. 2023 står ut som ett mycket svagt år och det reala skatteunderlaget minskar med nästan 3 procent. Det är först 2025 som vår prognos visar att det reala skatteunderlaget kommer att vara uppe på 2022 års nivå igen.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för RUR som beslutas av fullmäktige.

Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det vara möjligt för 2023 och 2025–2026 (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR används för att täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

RUR	2022	2023	2024	2025	2026
Snitt 10 år	4,1	4,3	4,4	4,4	4,4
Årlig ökning	5,9	3,7	4,6	4,4	4,0
Differens	1,8	-0,7	0,2	-0,1	-0,4

Källa: Skatteverket och SKR

Under 2023 och 2025–2026 är rikets underliggande skatteunderlagsutveckling lägre än ett tioårigt genomsnitt. Då är det möjligt att använda RUR.

5.6.3 Antaganden

Förutsättningar för planperioden presenteras i nedanstående tabell:

	2024	2025	2026
Invånarantal (31/12-2022)	5 317	5 317	5 317
Befolkningsförändring	+0	+0	+0
Löner	3,3	3,3	3,3
Kostnader exkl. löner %	2,0	2,0	2,0
Intäkter exkl. stb mm %	2,0	2,0	2,0
Kommunal utdebitering, %	22,60	22,60	22,60
Skatteunderlagsförändring	4,6	4,4	4,0

Kapitaltjänstkostnader budgeteras centralt och kompenseras 1 gång/år i samband med bokslut.

6 Budget 2024

Övergripande driftsbudget

Övergripande driftsbudget (tkr) <i>Nämnd/styrelse</i>	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Kommunfullmäktige	-744	-744	-744
Fullmäktiges revisorer	-795	-795	-795
Valnämnden	-80	0	-100
Överförmyndare	-857	-857	-857
Miljönämnd	-871	-871	-871
Kommunstyrelse	-49 567	-49 567	-49 567
Samhällsbyggnadsnämnd	-18 172	-18 172	-18 172
Barn- och utbildningsnämnd	-148 117	-147 792	-147 792
Socialnämnd	-139 872	-139 872	-139 872
Lön-/inflationssuppräkning	-7 771	-19 307	-31 101
Summa nämnder	-366 846	-377 977	-389 871
Pensioner	-34 112	-22 803	-22 374
KS politiska prioriteringar	-1 918	-586	-586
Intern fördelning kapitalkostnad	-1 000	391	5 615
KP	17 640	10 000	10 000
Skatteintäkter och utjämningsystem	397 708	408 666	420 137
Finansiella intäkter	200	200	200
Finansiella kostnader	-4 000	-10 000	-15 000
Summa finansieringen	374 518	385 868	397 992
Resursförändring/ianspråktagande av RUR	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	7 672	7 891	8 121

Investeringsbudget

Skattefinansierad investeringsbudget (tkr) <i>Nämnd/styrelse</i>	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Kommunstyrelse	-56 453	-163 180	-145 870
<i>varav politiska prioriteringar</i>	-1 000	-1 000	-1 000
Samhällsbyggnadsnämnd	-150	-300	-300
Barn- och utbildningsnämnd	-1 600	-1 600	-4 600
Socialnämnd	-750	-750	-750
Totalt skattefinansierade investeringar	-58 953	-165 830	-151 520
Taxefinansierad investeringsbudget (tkr) <i>Nämnd/styrelse</i>			
Kommunstyrelsen	-13 450	-13 440	-12 174
Totalt investeringar taxefinansierad verksamhet	-13 450	-13 440	-12 174
Total investeringsbudget	-72 403	-179 270	-163 694

Investeringsprojekt

Investeringsbudget särskilda satsningar (tkr) <i>Nämnd/styrelse</i>	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Reinvesteringar	-21 375	-17 220	-15 220
Rationaliseringsinvesteringar	-3 500	-3 100	0
Strategiska investeringar	-46 528	-157 950	-147 474
Politiska prioriteringar	-1 000	-1 000	-1 000
Totalt investeringsprojekt	-72 403	-179 270	-163 694

10-årig investeringsplan

	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032	Plan 2033
Kommunstyrelsen	-69 903	-176 620	-158 044	-54 420	-20 492	-20 380	-8 950	-8 000	-8 300	-0
Samhällsbyggnadsnämnden	-150	-300	-300	-250	-50	-50	-100	-50	-50	-50
Barn- och utbildningsnämnden	-1 600	-1 600	-4 600	-4 600	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Socialnämnden	-750	-750	-750	-750	-750	-750	-750	-750	-750	-750
Summa	-72 403	-179 270	-163 674	-60 020	-21 892	-21 780	-10 400	-9 400	-9 700	-1 400

Resultatbudget

Resultatbudget, mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Verksamhetens nettokostnader 1	-366 236	-370 975	-375 216
<i>Varav pensioner</i>	<i>-34 112</i>	<i>-22 803</i>	<i>-22 374</i>
Avskrivningar	-18 000	-20 000	-22 000
Verksamhetens nettokostnader 2	-386 236	-390 975	-397 216
Skatteintäkter, gen statsbidrag och utjämning	397 708	408 666	420 137
Verksamhetens resultat	11 472	17 691	22 921
Finansiella intäkter	200	200	200
Finansiella kostnader	-4 000	-10 000	-15 000
Resultat efter finansiella poster	7 672	7 891	8 121
Resursförändring/kostnads- intäktsförändring/ianspråktagande av RUR	0	0	0
Årets resultat	7 672	7 891	8 121

Finansieringsbudget

Finansieringsbudget, mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Årets resultat	7 672	7 891	8 121
Avskrivningar	18 000	20 000	22 000
Ökning kortfristiga skulder	0	0	0
Ökning långfristiga skulder	47 000	151 000	134 000
Summa tillförda medel	72 672	178 891	164 121
Nettoinvesteringar	-72 403	-179 270	-163 674
Ökning kortfristiga placeringar	0	0	0
Ej likvidpåverkande poster	0	0	0
Minskning långfristiga fordringar	0	0	0
Ökning varulager	0	0	0
Ökning kortfristiga fordringar	0	0	0
Minskning långfristiga skulder	0	0	0
Summa använda medel	-72 403	-179 270	-163 674
Förändring rörelsekapitalet	269	-379	447
Årets kassaflöde/förändring rörelsekapitalet			
Likvida medel vid årets början	26 650	26 919	26 540
Likvida medel vid årets slut	26 919	26 540	26 987
Förändring av likvida medel	269	-379	447

Balansbudget

Balansbudget, mnkr	Bokslut 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	338 938	383 551	437 954	597 224	738 898
Omsättningstillgångar	128 406	97 922	98 191	97 812	98 259
Summa tillgångar	467 344	481 473	536 145	695 036	837 157
Skulder, avsättningar och eget kapital					
Eget kapital	223 827	227 956	235 628	243 519	251 640
Avsättningar	16 445	16 445	16 445	16 445	16 445
Skulder	227 072	237 072	284 072	435 072	569 072
Summa skulder, avsättningar och eget kapital	467 344	481 473	536 145	695 036	837 157
Soliditet %	48	47	44	35	30
Soliditet inkl. ansvarsförbindelsen %	26	26	25	21	19

Balanskravsutredning

- Kommunen har i riktlinjerna för RUR angett att en förutsättning för nyttjande av RUR är att skatteunderlagsutvecklingen ska understiga den genomsnittliga utvecklingen för de senaste tio åren.
- Den prognostiserade skatteunderlagsutvecklingen för riket nästkommande år överstiger den genomsnittliga utvecklingen av skatteunderlaget för de senaste tio åren.
- Detta innebär att kommunen inte, enligt riktlinjerna, kan använda RUR under 2024.

RUR-utredning

(mnkr)	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Resultatmål i % av skatter och statsbidrag	2,5	0	2,0	2,0	2,0
Skatteintäkter	258	265	276	288	300
Generella statsbidrag	115	116	121	120	120
Årets resultat	23	-4	8	8	8
Tidigare avsatt till RUR	10	11	7	7	7
Årets avsättning till RUR	1	0	0	0	0
Ianspråktagande av RUR	0	-4	0	0	0
Balanskravsresultat	22	0	8	8	8
Summa RUR	11	7	7	7	7

7 Kommunala bolag

Kommunkoncernen det vill säga den kommunala organisationen och kommunens bolag är grunden för att säkerställa att de politiska målen uppfylls. Styrningen sker utifrån de mål som politiken sätter upp och de resultat som ska uppnås. Kommunkoncernen ska följa samma planerings- och uppföljningsprocess mot Kommunfullmäktige oavsett om verksamheten bedrivs av bolag eller nämnd.

Kommunfullmäktige styr bolagen via ägardirektiv till Ödeshögs kommunhus AB. Direktiven anger hur bolagen ska bidra till att de politiska målen nås. I nuvarande ägardirektiv är nedanstående av särskild vikt för dessa planeringsdirektiv.

7.1 Bolagens verksamhet

Bolagen ska enskilt och gemensamt verka för att Ödeshög är en attraktiv kommun att bo och verka i. Bolagen ska drivas enligt affärsmässiga principer under iakttagande av det kommunala ändamålet med verksamheten och de kommunrättsliga principer som framgår av bolagsordningen och detta ägardirektiv samt särskilt ägardirektiv. Bolagen bedriver kommunal verksamhet och i den mån det är tillämpligt gäller självkostnadsprincipen, likställighetsprincipen och lokaliseringsprincipen samt förbud mot riktat stöd till enskilda näringsidkare.

7.1.1 Ödeshögs Kommunhus AB

Moderbolaget ska svara för en löpande ägardialog med respektive dotterbolag i koncernen. Det svarar också för beredning och samordning av strategiska förslag gällande t.ex. försäljning av fastigheter och bolag inom koncernen. Vidare ska moderbolaget medverka till att verksamheten i koncernen bedrivs med tydligt kundfokus och i en ändamålsenlig struktur samt utöva ägaransvar i syfte att uppnå samordning och optimalt resursutnyttjande.

7.2 Ekonomiska riktlinjer

I ägardirektiven har fastslagits att kommunen inte får något koncernbidrag. Bolagen erlägger en borgensavgift motsvarande skillnaden mellan räntan för lån hos en affärsbank och den ränta de lån kommunen har ett borgensåtagande för. Avgiften tas ut i efterhand.

7.2.1 Bolagens avkastningskrav

Bolag	Avkastningskrav
Ödeshögsbostäder AB	Direktavkastning minst 4% (Öbos fastigheter)
Ödeshögs Utvecklings AB	Inget avkastningskrav
Ödeshögs Projekt AB	Bolaget bedriver ingen verksamhet, inget avkastningskrav
BK Porten AB	Inget avkastningskrav

7.2.2 Bolagens omsättning 2022

Bolag	Nettoomsättning 2022, tkr
Ödeshögsbostäder AB	72 574 tkr
Ödeshögs Utvecklings AB	496 tkr
Ödeshögs Projekt AB	0 kr
BK Porten AB	1 295 tkr

8 Sammanfattning förändringar sen beslut om planeringsdirektiv för 2023 med plan 2024-2025

I kommunens styrsystem ska planeringsdirektiven hänga samman. Målen ska om möjligt behållas under hela mandatperioden. Planeringsdirektiven för ett enskilt år (med plan för ytterligare två år) ska användas till att ge ut nya utvecklingsuppdrag samt styra om resurser för att säkerställa att de uppställda målen nås.

Utifrån det föregående års planeringsdirektiv har ett antal förändringar förts in, vilka sammanfattas nedan.

- Kommunfullmäktiges ”Ekonomiska styrprinciper” har arbetats om vilket resulterat i ett nytt arbetssätt. Precis som tidigare är kommundirektörens ledningsgrupp ansvariga för att arbeta fram ett underlag för kommunens planeringsdirektiv. Ändringen i styrprinciperna innebär att nämnderna/styrelsen inte beslutar om sina preliminära planeringsdirektiv utan förslagen som arbetats fram i kommundirektörens ledningsgrupp som sedan bearbetas av den politiska majoriteten.
- Planeringsförutsättningarna har reviderats och skatteunderlagsprognosen har uppdaterats efter Sveriges kommuner och regioners prognos daterad 2023-02-16.
- Kommunfullmäktiges finansiella mål för 2024 har justerats efter de nya ekonomiska förutsättningarna.
- Investeringsbudgeten har omarbetats och det har konstaterats att investeringsbehovet i framförallt egna fastigheter kommande år är fortsatt stora. Byggnationsstart av nya skollokaler ligger med i planen för 2025, samma år som den nya förskolan beräknas stå klar. Detta kräver att utrymme måste skapas för att säkerställa att lån kan tas upp. Fortsättning på utbyggnaden av bredband finns med i planen samt även behovet av fortsatt bostadsbyggande.
- Nämnderna ska under planperioden lägga stort focus på att effektivisera sina verksamheter för att hålla tilldelad budget vilket gjort att inga nya riktade uppdrag delats ut.
- För behov av politiska satsningar som inte finns med i nämndernas ramar har avsatts särskilda resurser i posten för ”Politiska prioriteringar”. Dessa medel anslås under finansförvaltningen och disponeras fritt av kommunstyrelsen. Medlen är tänkta att användas vid situationer som inte har kunnat förutses i budgetarbetet.